

Vastaus valtuustoaloitteeseen "Pienilmailua palvelevan alueen osoittaminen maakuntakaavaan ja maakunnan strategiaan linjauksiin"

Maakuntahallitus 15.12.2025 § 198

Selostus

Hallintosäännön 106 § mukaan maakuntavaltuutetuilla on oikeus tehdä kirjallinen aloite Uudenmaan liiton toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä maakuntahallituksen valmisteltavaksi.

Maakuntavaltuuston kokouksessa 9.12.2025 valtuutettu Hilikka Ahde Johanna Värmälän kannattamana teki seuraavan aloitteen:

"Uudenmaan ja koko Suomen turvallisuustilanne on muuttunut nopeasti ja perustavanlaatuisesti. Huoltovarmuus, viranomaislentotoiminta, koulutus, sekä esimerkiksi ensihoidon ja pelastustoimen lentovalmiudet ovat nyt aivan eri painoarvossa kuin silloin, kun vanhat selvitykset tehtiin. Lisäksi ilmailu on teknologisesti murroksessa: sähköinen lentäminen, kevyemmät ja vähäpäästöiset koneet sekä miehittämättömät järjestelmät edellyttävät alueellista suunnittelua ja infrastruktuuria.

Malmin lentokentän toiminnan päätyttyä korvaavan alueen sijainti tulee selvittää ja varata viivytyksettä. Uuden alueen tulee mahdollistaa harraste- ja pienilmailun tarpeet sekä tukea matkailua, kehittyvää sähköistä lentämistä, miehittämättömän ilmailun kasvavaa toimintaa, koulutusta ja testausta.

Lisäksi alueen osoittamisessa tulee huomioida sen soveltuvuus osaksi huoltovarmuuden kokonaisuutta. Pienilmailun keskuksen tulee olla ensisijaisesti raideliikenteen varrella, mutta selkeästi erillään Helsinki-Vantaan lentoasemasta.

Esitän, että maakuntahallitus ryhtyy toimiin pienilmailua palvelevan alueen osoittamiseksi maakuntakaavaan ja maakunnan strategiaan linjauksiin."

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus merkitsee valtuustoaloitteen tiedoksi ja antaa sen vastauksen aluesuunnittelun vastuualueen valmisteltavaksi.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Maakuntahallitus 27.04.2026 § 61
593/00.01.02.03/2025

Selostus

Maakuntavaltuuston kokouksessa 9.12.2025 valtuutettu Hilikka Ahde Johanna Värmälän kannattamana teki aloitteen "Pienilmailua palvelevan alueen osoittaminen maakuntakaavaan ja maakunnan strategiaan linjauksiin". Aloitteessa vaaditaan Malmin lentokentän korvaavan alueen

sijainnin selvittämistä ja varaamista. Maakuntahallituksen toivottiin ryhtyvän toimiin pienilmailua palvelevan alueen osoittamiseksi maakuntakaavaan ja maakunnan strategiaan linjauksiin. Maakuntahallitus päätti 15.12.2025 merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja antaa sen vastauksen aluesuunnittelun vastuualueen valmisteltavaksi.

Perusteluna aloitteessa todetaan mm. Uudenmaan ja koko Suomen muuttunut turvallisuustilanne ja huoltovarmuuden tarpeet. Pienilmailun keskuksen toivottiin sijaitsevan ensisijaisesti raideliikenteen varrella, mutta selkeästi erillään Helsinki-Vantaan lentoasemasta. Lisäksi perusteluissa nostettiin lentämisen teknologinen murros sähköisen lentämisen myötä.

Vastauksena aloitteeseen maakuntahallitus toteaa, että Uudenmaan maakuntakaavoissa pienlentokenttiä ei ole pääsääntöisesti osoitettu tai käsitelty erillisenä suunnittelukokonaisuutena. Tämä johtuu erityisesti siitä, että niiden liikenteelliset vaikutukset ovat maakunnallisesta näkökulmasta suhteellisen vähäisiä verrattuna muihin liikennemuotoihin ja pääliikenneverkkoon. Maakuntakaava keskittyy strategisella tasolla merkittäviin liikennejärjestelmän osiin, kuten valtakunnallisiin ja seudullisiin yhteyksiin, eikä yleisilmailun lentopaikoilla ole katsottu olevan vastaavaa alue- ja yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvaa ohjaustarvetta. Tämän vuoksi pienlentokentät sisältyvät kaavoihin korkeintaan välillisesti osana yleistä liikennejärjestelmää, ilman tarkkoja aluevarauksia tai verkostollista tarkastelua. Niiden sijainti, kehittäminen ja mahdollinen säilyminen ratkaistaan pääosin kuntatason kaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Aiempiä selvityksiä pienlentokentistä on tehty muiden kuin Uudenmaan liiton toimesta useita. *“Helsingin seudun lentokenttäselvitys”* (2007) tehtiin Liikenne- ja Viestintäministeriön (LVM) toimeksiannosta. Sen perustana oli Helsingin Malmin lentokentän ja sillä sijaitsevien toimintojen tulevaisuus. Selvitysvaihtoehdot olivat: lentokentän kehittäminen Malmilla, uuden lentokentän rakentaminen Helsingin seudulle (Backas, Porvoo), Malmin lentokentän supistaminen helikopteritukikohdaksi sekä uuden helikopteritukikohdan rakentaminen Helsingin seudulle (Skarp mossen, Sipoo). Viranomaislentotoiminnasta selvityksessä todettiin, että oli muodostettava mahdollisimman nopean hälytysvalmiuden omaava kenttä. Koulutustoiminnan osalta todettiin, että tavoitteena oli säilyttää ilmailualan alkeiskoulutustoiminta ja harrasteilmailutoiminnan mahdollisuudet pääkaupunkiseudulla. Valitulla lentokentällä olisi oltava riittävästi kapasiteettia kyseisille toiminnoille, ja toisaalta kentän saavutettavuus Helsingistä tuli olla mahdollisimman hyvä. Selvityksen perusteella ei tehty päätöksiä.

Seuraavassa LVM:n selvityksessä *“Malmin harrasteilmailun sijoittumismahdollisuudet Nummelan ja Hyvinkään lentokentille”* (2014) todettiin, että Helsinki-Malmin harrasteilmailun siirtyminen silloisessa laajuudessaan joko Nummelaan tai Hyvinkäälle ei ympäristösyistä ole mahdollista. Selvitys käsitteli vain harrastepohjaista pienlentotoimintaa. Taustalla oli näkemys siitä, että Malmilla olleet Rajavartiolaitoksen toiminnot siirtyvät Helsinki-Vantaalle, ja Malmilla tapahtuva koulutustoiminta hakeutuu parhaaksi katsomaansa paikkaan. Rajavartiolaitos on sittemmin siirtynyt Helsinki-Vantaalle.

Selvityksen mukaan harrasteilmailuun liittyvän koulutustoiminnan edellytykset heikkenisivät, mutta säilyisivät erityisesti Hyvinkäällä. Nummelassa koulutustoiminnan mahdollisuudet olisivat heikommat kuin Malmilla ja Hyvinkäällä ehdottoman läpilaskukiellon ja lentoaikoja koskevien rajoitusten vuoksi.

LVM:n julkaisussa “Helsinki-Malmin lentoasemaa korvaavaa lentopaikkaa selvittävän ryhmän puheenjohtajan yhteenveto” (2015) todetaan, että Malmia korvaavaa kenttää on vuosien aikana selvitetty monia kertoja ja erinäisiä vaihtoehtoja on käyty läpi monia kymmeniä. Sopivan uuden sijaintipaikan selvittäminen on todettu todella haasteelliseksi eikä uutta kenttää pystytä tehtävän haastavuuden takia asiantuntijaryhmän työn puitteissa osoittamaan.

Malmin lentoaseman toiminta päättyi 2021. Nykyisellään Uudenmaalla toimii kaksi merkittävämpää pienlentokenttää. Toinen niistä on Nummelassa Vihdissä. Malmin lentokentän sulkeuduttua suuri osa Malmin toimijoista on siirtynyt Vihtiin. Kunta on viime vuosina uusinut lentokentän kiitotiet ja ympäristöluvan. Lentokenttää on uudistettu myös sähköisen lentämisen tarpeisiin. Vihti on edelleen kehittämässä kenttästä lentokenttätoimintoja ja niihin vahvasti sidoksissa olevia oheistoimintoja hyvin palvelevaa toimintaympäristöä. Jatkotoimia ohjaava uusi asemakaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa 9.2.2026.

Toinen Uudenmaan tärkeä kenttä sijaitsee Hyvinkäällä keskustan pohjoispuolella. Alueen omistaa Metsähallitus, jolla on yhteistoiminnan puitesopimus Pääesikunnan kanssa. Puolustusvoimilla on alueeseen ensisijainen käyttöoikeus, mikä korostaa kentän merkitystä turvallisuuden ja huoltovarmuuden osalta. Sijainti keskustan reunassa rajoittaa ympäristöhäiriöiden takia lentokenttätoiminnan laajentamista, mutta lentoliikenteen sähköistyminen sekä potkuriteknologian ja miehittämättömän lentoliikenteen kehittyminen voivat mahdollistaa lentokentän toiminnan kehittämisen ja sen laajemman hyödyntämisen elinkeinotoiminnassa.

Kymenlaakson puolelle sijoittuu pienlentokenttä Pyhtää Redstone, missä on viime vuosina korostunut sähköisen lentämisen kehittäminen keskittymä. Kenttä palvelee ammatillista yleisilmailua ja tarjoaa tukikohdan toimialalle sekä yksityisille lentokoneen omistajille.

Sähköinen lentäminen on nostettu aloitteessa yhdeksi perusteluksi uuden pienlentokentän tarpeelle. Sähköinen lentoliikenne, joka pitää sisällään niin kaupunki-ilmailun (AAM Advanced Air Mobility /UAM Urban Air Mobility) kuin alueellisen ilmailun (RAM Regional Air Mobility), mahdollistaa uudenlaisen, hajautetun lentoliikenneverkoston, joka voidaan kytkeä maakunnan olevaan yhdyskuntarakenteeseen, liikenteen solmukohtiin, satamiin ja joukkoliikenteeseen. Sähköiset ilma-alukset, kuten eVTOL (= Electric Vertical Take Off and Landing), dronit ja STOL (Short Take Off and Landing)-lentokoneet, tarvitsevat vähemmän tilaa ja infrastruktuuria kuin perinteinen lentoliikenne.

Sähköinen lentoliikenne mahdollistaa verkostomaisen järjestelmän, jossa ilmailu ei keskity yhteen lentoasemaan vaan muodostuu useista toisiaan täydentävistä solmukohtista. Malli voi koostua yhdestä raideliikenteeseen tukeutuvasta pääkeskuksesta, jollaisena voi toimia joku nykyisistä kentistä, minkä ympärille verkosto rakentuu. Hajautettu malli parantaa alueellista saavutettavuutta, tukee logistiikkaa, huoltovarmuutta ja viranomaispalveluja, sekä mahdollistaa uusien ilmaliikennepalveluiden pilotoinnin luoden edellytyksiä uudelle liiketoiminnalle. Sähköinen lentäminen vähentää melua ja päästöjä, mikä helpottaa ilmailun soveltamista myös tiiviiseen kaupunkirakenteeseen. Uudenmaan liitto on aktiivisesti mukana käynnissä olevissa sähköisen lentämisen ja alailmatilan hankkeissa.

Pienilmailua palvelevia alueita tarvitaan Uudellamaalla myös tulevaisuudessa, mutta Uudenmaan liitto katsoo, ettei tarvetta uudelle pienilmailua palvevalle kentälle ole vaan nykyiset kaksi kenttää riittävät tarjoamaan monipuoliset palvelut. Sähköisen lentämisen myötä todennäköisesti tarvitaan nykyistä useampia kenttiä, mutta mittakaavaltaan ja vaikutuksiltaan alueet eivät ole maakunnallisia, vaan pienempiä, paikallisia ilmailualueita.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto merkitsee saadun vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana Laura Korpinen teki esityksen, että asia palautetaan valmisteluun ja pienilmailua palvelevan alueen osoittamiseen otetaan myönteinen kanta. Vastaesitystä ei kannatettu, joten se raukesi.

Pöytäkirjaan merkittiin Laura Korpisen eriävä mielipide: *Pienilmailua palvelevan alueen osoittamiseen olisi tullut ottaa myönteinen kanta. Hyvinkään ja Nummelan kentät eivät kykene tarjoamaan kaupallisen yleisilmailun edellyttämiä palveluita. Paitsi että em. kentät ovat palveluiltaan riittämättömät, kaupallisen yleisilmailutoiminnan maksava asiakaspotentiaali on pääkaupunkiseudulla, mistä Nummela ja Hyvinkää ovat liian kaukana. Kaupallinen yleisilmailutoiminta ei sen vuoksi voi toteutua Nummelassa eikä Hyvinkäällä, eikä Helsingin-Vantaan lentoasema tarjoa hallitilaa alle 5,7 tonnin ilma-aluksille.*

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntijat Sakari Saarinen ja Pasi Kouhia